

# SPADLO NÁM TO Z OBLAKOV

úvodník za přítomnosti Pavla Kuptíka

Včera byl čtvrtý den a jeho hlavním tématem bylo horko. My se zde pohybujeme mezi klimatizací a dusnem, kavárna nabízí karafy vody, všechna představení jsme definitivně přesunuli ze ZUŠ do Záložny a Pavel Kuptík v mezičase kropí hadicí rozpalené dlaždice dvorku. Pavel je dobrá duše tohoto místa, na kterou se můžete obrátit s technickými požadavky. V redakci nás zásobuje jídlem, vždy s bravurou gurmána, který i guláš s hlívu ústřičnou dokáže podat jako prvotřídní delikatesu.

**Pavle, jak si ty s tím horkem radíš?**

Snažím se hodně běhat po sále a kdo běhá, tak se ovívá, a tím pádem se chladí. Každé stěhování, každá přenesená židle znamená větřík.

**Tomu říkám konstruktivní přístup k životu. Co tu máš vlastně všechno v gesci? Děláš toho asi víc, než že se na tebe můžeme obrátit s technickými požadavky.**

Jsem vedoucí Velvarské kulturní společnosti, která zahrnuje kulturní program pro Záložnu a Účko. Starám se o budovy, mám na starosti ekonomiku celé té malé „firmy“ a provoz, včetně zaměstnanců a brigádníků.

**Takže mi připadá, že jsi ten člověk v pozadí, který to všechno drží pohromadě. Na jaké radosti a problémy při této práci narázíš?**

Radost je, když se něco vytváří: program, nové menu do kavárny, když se cokoli chystá. Strasti jsou, když se musí opravit podlaha na sále, opravit zábradlí na Účku atd. Klasická provozní negativa. Radost mi dělají hlavně návštěvníci, protože máme hodně navštěvované programy – měli jsme tu třeba Davida Vávru a k mé radosti přišlo 180 lidí. Stejně tak na divadlo V.A.D, které znáš z přehlídek, chodí 150 lidí. A to je na naše městečko skvělá návštěvnost. Mám velikou radost, že Velvarští na naše akce chodí. A hlavně je tu skvělá spolupráce ve městě, ať už je to radnice v osobě Radima Woláka, nebo školní jídelna, nebo škola, nebo ZUŠ (Honza Buňata), nebo knihovna, nebo muzeum (Kačka Linhartová, Jitka Kůrková). Ve velikosti městečka, jako jsou Velvary, je tohle naprosto klíčové.

**Pořád mi vrtá v hlavě otázka, jak se to v těch Velvarech stalo. Nemáš na to nějakou teorii?**

Spadli z oblaků. (smích) No ne, myslím, že to jde odshora. Vůle a chtění spolupráce, bez kladení zbytečných podmínek, tak to jde od radnice. A jakmile tam tahle opora je, tak se ti ostatní přidávají. Vedoucí škol, příspěvkových organizací



nebo i hasiči a sportovci. Je to horizontální spolupráce. Ta spolupráce je vstřícná – to je to slovo, které hledám.

**S Radimem jste na zahájení byli představeni jako takové velvarské duo. Jak bys to vaše duo popsal? Jak vaše spolupráce vznikla, jaká vám funguje dynamika?**

S Radimem se známe víc jak třicet let. Stali jsme se přáteli už v době, kdy jsme spolu v divadle v Kralupech tvořili dvojici zvukař-osvětlovač. Potom jsme spolu začali i tvořit divadlo. Každý máme něco, co ten druhý nemá. V čem to přesně je, to nevím, jen to rozhodně není tím, že jsem si vzal jeho sestru. Nemám to povinně (smích). Máme podobný názor na svět, na lidi, na životní směr, na to, jak by se tomuhle městečku mohlo lépe dařit. Když to vezmu na příkladu: do Perníkárně chodil pan Myšička z Dejvického divadla. Chodil tam půl roku a pak se Radim zmínil, jestli by tu nezahráli. Slovo dalo slovo a já jsem si to pak vzal a celé se to zrealizovalo. Stejně to bylo i s Mladou scénou – řekli jsme si: zkusíme to? Dobře, ale jenom spolu! Tak jsme si rozdělili role, a protože si rozumíme, nechci to nějak teatralizovat, v podstatě beze slov, tak nám to funguje.

**A Mladá scéna se děje. Měli jste o tom nějakou představu a teď to existuje. Jak se ti spojuje původní představa s realitou?**

Myslím, že docela přesně. Až Mladá scéna skončí, tak si samozřejmě sedneme a probereme si, jestli se dá něco udělat

# ORBICULARIS

*Seminář O co není péče, o to není performance - lektor Antonín Brinda*

Když jsem jako dítě ležel v horečkách, babička mi balila čelo do ledových prostěradel a na hrudník mi vrstvila těžké duchny z peří, pod kterými se nedalo nadechnout. Ležel jsem tam, potil se do matrace a pod tou horou absolutní lásky se dusil.

První ranní performance nás zavedla rovnou do vody. Dvě dívky se ocitly po kotníky v rybníku pod korunami stromů, rozdělené masivní dřevěnou bránou čnící z hladiny. Zpočátku to byla nevinná hra: jedna se snažila propojit louže v písku s hlavní nádrží, druhá zarovnávala dno. Do jejich uzavřeného světa nakrátko vstoupily dvě cizí holčičky, mluvily o studené vodě, o žížale na dně a o tom, jestli skočit dovnitř. Tenhle tichý moment působil jako živé okno do minulosti.

Jakmile děti odešly, performerky se pokusily o sblížení, ale jejich světy do sebe začaly narážet. Jedna vršila písek na břeh, druhá ho házela zpátky. Koloběh marného úsilí skončil trucovitým dosednutím do kalné vody. V obou sice byla hluboká touha pečovat, ale dělaly to tak urputně, až se navzájem dusily.

*Laktóza dospělého ježka západního spolehlivě zabije. Přesto mu lidé s dojetím chystají teplé mléko před práh.*

Odpoledne bylo mnohem více zacílené na sociální prostor města. Performeři se rozešli po areálu, který sálal smrtícím horkem, aby prozkoumali tenkou hranici mezi milou pozorností a neuprosným love bombingem. Jako zázračné víly začali opečovat náhodné účastníky festivalu přímo v jejich přirozeném prostředí. Jedna nosila skleničky se studenou vodou, druhá chladivé obklady, třetí rozháněla vzduch vějířem a čtvrtá fungovala jako tichá psychická podpora. Každá tato mikro-péče sama o sobě přinášela komfort a úlevu v tom úporném vedru. Ale jakmile se všechny performerky zkoordinovaly a vrhly na jednoho jediného člověka najednou, komfort okamžitě vystřídal děs a naprostá ztráta soukromí. Mokrý obklad na čele ztěžkl jako hadr, vějíř bral kyslík a neustálé šepoty podpory zněly jako paranoidní šelest.

*Zádový sval orbicularis. Při sebemenším ohrožení se sedm tisíc bodlin stáhne do neprostupné, ostnaté koule.*

Lidé se pod náporom této agresivní lásky uzavírali hlouběji do svých vnitřních ostnatých krunýřů, neschopni unést tlak vnuceného dobra.

Druhý den se veškerá domluva a plánování osekaly na absolutní minimum. Jen čistý, třicetiminutový vstup do festivalového dvora. Na stole stál hrnek s kávou a lžička v něm neustále, monotónně kroužila.

Někdo mění židli každých pět vteřin, střídá stíny a hledá místo, které by mu patřilo. Někdo srovnával nalezené věci do pravých úhlů a druhý je hned za ním křiví.

Cink. Cink. Cink.

Ten zvuk se zařezával do ticha, míchal studenou kávu stále do-

kola, dokud se na ní neudělal šedivý škraloup. U stejného stolu přitom dva nic netušící lidé vedli po celou dobu izolovanou a dravou debatu o jezcích. Jejich hlasy, křičící o hibernaci a ostnech, se střídaly s tichem dvora. Tento cizí aspekt sloužil jako kotva, ale zároveň celou performance neskutečně gradoval.

*Během zimního spánku sníží ježek tlukot svého srdce z dvou set na pouhých devět úderů za minutu. Jeho tělo vychladne na pět stupňů.*

A já tam stál. Lidé kolem mě procházeli a házeli po mně tázavé, nepříjemné pohledy, proč tu ten divný člověk tak dlouho bez hnutí stojí a tak zvláště kouká na ty zvláštní lidi. A tak nezbylo nic jiného než rádobu nepromyšlené, ale zato neskutečně lidské performance reflektovat:

O co není péče, o to není performance. Ale skutečné umění péče možná nespočívá v tom, jak moc se snažíme druhého nasytit, zahřát nebo zachránit. Někdy je největším projevem lásky odložit misku s mlékem, udělat krok zpět a nechat toho druhého odejít. Dopřát mu bezpečné, respektující prázdno, ve kterém může, stejně jako to malé, dušené dítě v nás v klidu povolit zádový sval, schovat bodliny a zalézt do tmavého křoví. Úplně sám. S tichým vědomím, že pokud by chtěl, má se na koho obrátit.

*Diviš Novák*



# TLAK A PROTITLAK

Seminář Hra - lektor Robert Janč

V rukou červený míček, žlutý kruh, kráva skáče přes měsíc,  
žába vyskakuje z rybníka, když navlékám si rukavice.

*Hravý návod k žongléřskému umu*

Jsem dramaťácké dítě, podobně asi jako mnozí z nás, ne-li většina. Řekla bych, že každým dnem víc a víc vděčím tomuto údělu. Věčné uchovávaní si dětské jiskry se stalo díky tomu součástí mé životní filosofie, smyslem našich životů se stal hlubinný průzkum lidského prožitku.

Samozřejmě ale, i přes všechno to od dětství se táhnoucí vzdělávání, mohou být někdy i mimořádně podstatné, možná až stěžejní divadelní principy zapomenuté nebo opomíjené. Sama jsem věčně zažívala malé upomínky na upravování si vlasů na jevišti, což je sice zdánlivě malý a zanedbatelný okamžik, ale pro diváka je to neopodstatněné gesto, které může mít zajisté i devastující následky na pečlivě vykonstruovanou situaci. Problémem je, že právě v nevyměřených a nedomyšlených pohybech se rodí podivné, nekomfortní okamžiky, dutá gesta, skořábky významu. To se stává i v momentě, kdy se herec příliš snaží emoci pouze ilustrovat, namísto toho, aby ji skutečně fyzicky žil. Gesto ztrácí váhu, pokud nevychází z vnitřního opodstatnění, a v divákovi pak logicky nemůže vzbudit odezvu.

Snažme se tedy vytvářet skutečnou tenzi, nejen tu psychologickou, ale takovou, která se plně projevuje a propisuje do fyzického těla.

Naprosto klíčový pohled na tuto problematiku mi odkryl divadelní workshop vedený profesionálním zdravotním klaunem Robertem Jančem. Právě lidé z této branže totiž zřejmě vědí, že tenze mezi lidmi, zejména má-li být synteticky reprodukována nebo vědomě vytvořena na jevišti, absolutně nemusí pocházet z principů method actingu. Herec nemusí pokaždé dolovat z hloubi své vlastní minulosti traumatické prožitky, aby zprostředkoval autentický pocit. Mým osobním problémem je právě často přílišné zahloubání se do kořene určité emoce, kdy následný plod nesdílí stejnou krásu a váhu toho spletitého podhoubí. Cesta k opravdovosti totiž často nevede zevnitř ven, ale přesně naopak, skrze vnější, čistě fyzickou realitu.

Tento princip jsme si demonstrovali na zdánlivě jednoduchém, avšak nekompromisním cvičení. Pracovali jsme ve dvojicích, přičemž nás propojovaly dřevěné tyče, které jsme mezi sebou drželi tlakem různých částí těla; dlaněmi, čelem, rameny, nebo třeba boky. V ten moment se z tyče stal vodič absolutní pozornosti. Nemohli jsme uhnout pohledem, nemohli jsme polevit v koncentraci, protože sebemenší zaváhání znamenalo ztrátu rovnováhy a pád nástroje. Mezi dvěma těly tak vzniklo hmatatelné, nefalšované napětí. Nebyla to emoce vymyšlená v hlavě, ale byla to fyzická nutnost pramenící ze vzájemného napojení.

Fascinující moment nastal vteřinu poté, co nám tyč spadla. Naším úkolem bylo v ten stejný moment synchronně padnout k zemi. Tento okamžik destrukce a následného uvolnění v sobě nesl katarzní sílu. Ukázal nám, jak silně jsme na sebe fixovaní. Když sdílíte stejnou tenzi, sdílíte i její zánik. Pád nebyl mechanickým naučeným pohybem, ale organickou reakcí na ztrátu onoho společného bodu.

Další cvičení, které jsem měla šanci pozorovat se týkal trojice aktérů a trojice stoliček. Stoličky byly umístěny do středu jeviště a trojice lidí se podle rigidního vzorce pohybů měli snažit rozehrávat situace. Do těchto situací jsme neměli vstupovat s absolutně žádnou viditelnou emoci, a pohybová sekvence se skládala z příchodu na jeviště, zastavení, otočení čelem k divákovi, přikráčení k židli, zastavení, obejít židli, posazení, otočení a pohled doleva, otočení a pohled doprava. U těchto pohybů se dalo obměňovat a volit libovolné pořadí a rychlost. Vzniklé situace vytvářely příběhy naprosto samy, bez existujícího záměru, a to jen díky kompletní koncentraci, citu pro časovost, a důvěře v spoluaktéry.

Workshop mi připomněl, že opravdové gesto a upřímná emoce se nemusí rodit z křečovitěho přemýšlení, ale z organické přítomnosti, z tlaku a protitlaku. Zároveň mi ale srdcervná diskuze o nátuře povolání zdravotního klauna připomněla, na jak jednoduchých principech může být stavěná cesta z nesnáží k lepším zítřkům.

*Lucia Jacková*



# PROSTĚ JSME PŘINESLI, CO KAŽDEJ NAŠEL DOMA

*Rozhovor se souborem*

Mně osobně hned od prvního rozehrání přišlo, že se nacházím v deskové hře, že se vy jako hráči tímto záhadným polem pohybujete. Obecně jste nás vzali na takovou kolektivní stezku. Zároveň jsem vnímala, že každá postava se k té hře stavěla nějak jinak. Někdo má třeba mnohem větší představitelství než jiný.

Představa deskové hry mi zní zajímavě a z jistého úhlu pohledu je to i pravda, ale hlavně to bylo zamýšlený jako život. Že všude okolo nás se pořád něco děje a není možné stihnout všechno, znát příběh každého člověka a tak.

Ale život se vlastně často přirovnává k nějaký hře, takže vlastně jo. A jak to bylo vlastně u každého, že si ten text dělal autorský, tak podle toho se i odvíjelo, jak měl kdo hozený do té fantazie nebo ne.

**Jaký máte vztah k fantazii? Máte třeba nějakou oblíbenou sérii fantasy knih nebo něco podobného?**

Já osobně strašně miluju fantasy, čtu to pořád a moje oblíbená knižní série je Bohové Olympu. Je to vlastně pokračování Percyho Jacksona a mám rád i sci-fi, i když ne tolik.

My jsme tam vlastně to fantasy dali... jsou to takové obyčejné věci, se kterými se potýkáme, tak abysme to nějak ozvláštnili, udělali jsme to do toho fantasy stylu.

To ráno, začáteční příběh, je inspirovaný tím, jak na mě všichni lidé, třeba před mou uměleckou školou, působí. Že tam jsou za mě takový příjemně pocitový lidi, který jsou ale... čarodějnický nebo jako by byli z jiného světa.

**Máte k objektům, které jste používali, nějaký osobní vztah, nebo jste je objevili náhodně?**

Náš vedoucí Michal Ston nám řekl, že máme přinést třeba hračky z dětství nebo tak. Prostě jsme přinesli, co každý našel doma.

Ty hračky se vztahují k představě vlastních světů. Dítě si taky s hračkama tvoří svůj vlastní svět. K tomu jsme se snažili vrátit.

**Máte na závěr ještě něco, s čím se chcete podělit?**

Měli jsme jakoby jeden datum, tu přehlídku, do který jsme byli přihlášení, a celý představení od A vlastně... od B do Z jsme udělali během jedné zkoušky... jeden víkend předem, kterej jsme se sešli... (to odmítám editovat, pozn. ed.)

Texty jsme ale začali tvořit už půl roku předem, na poslední chvíli bylo spíš to zkompletování do pohybu.

*Lucia Jacková*



# VYSTOUPIT ZE SVÉ BUBLINY

Recenze recenzetská, z pohledu naší profesionální recenzentky

Klub divných dětí Michala Stona nabídl bezpochyby prostorově nejoriginálnější představení mimo tzv. kukátko. Název inscenace JÁAONI už svou strukturou napovídá, že tu patrně půjde o střet či prolnutí/protnutí jednotlivce a společnosti, a prostorová dispozice, kterou nabídli jako rámec představení tento dojem ještě potvrdila. Že není nutné číst předem anotace, a že to naopak může být matoucí (bublina, čarodějnice, sluchátka, potvůrka a skřet, epická fantasy sága + inspirace Kafkovou povídkou), se mi stalo klíčem k tomu, že nejlépe je v tomto případě klíč zahodit a řídit se intuicí. Nakonec se ukazuje, že téma, které se táhne jako červená nit celým festivalem, totiž hledání identity a potvrzení toho, že i já mám (chci) něco říci, se jako zásadní objevilo i v tomto neobvyklém projektu.

Když vcházíme do sálu, jsou nám nabídnuta jednotlivá „hnízda“, tedy oddělený prostor cca o 15 lidech, kteří mohou mít společný zážitek, který je ovšem značně odlišný od zážitku jiných hnízd. Naše poskládaná skupina patrně jako jediná sedí kolem prázdného stolu, a jedna židle je „obsazena“ taškou, kterou se pochopitelně nikdo nepokusí odstranit. Když spustí neviditelná ruka začátek, v každém kruhu začne někdo vyprá-

vět. Jen my čekáme, neboť nám dojde, že ona obsazená-neobsazená židle patří performerovi. Nakonec přichází, působí trochu náměsíčně (ale v tom horku asi my všichni). Tebe si nepamatuju – jak se jmenuješ? Oslovuje kolegu. Sám se ovšem nepředstaví... ale začne vyprávět. Divák poslouchá a zároveň loví střípky příběhů, jednotlivé věty, slova, zvuky odjinud, každodenní banality se mísí s motivy fantasy příběhů. A my zjišťujeme, že to je esence současných životů promíchaná se vzpomínkami na dětství, kdy hrdinové dětských her byli právě nejrůznějšími rytíři, příšerkami a skřety. Místnost se postupně proměňuje, stává se jakýmsi výstavním prostorem nejrůznějších artefaktů, přinesených či vytvořených na místě protagonisty. A to už se na popud herců zvedají diváci ze svých „bublin“ a procházejí celým tím umělým, a přece skutečným světem, který společně obýváme. A tak se JÁ a ONI slévá v jeden celek, kterého jsme součástí. V takovém konceptu nejde o kvalitu hereckého či performerského projevu, každé z „divných dětí“ je tu sám za sebe, a tak se umělost tohoto světa plynule slévá s autenticitou akcí a reakcí přítomných.

*Jana Soprová*

## Haiku na Jáaoni

Společné vedro  
přečkáme i s pokorou  
a čokoládou

*jas*



# HLAVA TOHO NASVALENÝHO CÁPKA

*Recenze redaktorská, čtyř redakčních poutníků z různých koutů*

Vcházíme do sálu a vybíráme si, do které bubliny budeme patřit. Bublina, která nás bude definovat skrz celou inscenaci. Stáváme se pány našeho vlastního výběru. Jak si vybrat to naše místo?

Přišel jsem do prostoru plného hnízdeček k usazení. Má údajně vysněná židle se nacházela v pravém rohu, zády do dějiště. Sedím, čekám, očekávám. Herečka po mé levici říká, že to bude horor a že se máme chytit za ruce. Skoro nikdo se za ruce nedrží.

Co se asi děje v hlavě herce?

*Cesta. Cesta dospívání. Ležím namáčkнутý na skle a pozoruji modrého brouka. Kouká na mě on i polovina autobusu. Myslí si, že jsem divnej?*

Sedla jsem si do malého útulného růžku, kde si holka v červeném četla knížku Tracyho tygr, čas od času zvedla hlavu, a s úzkostným pohledem se po nás ohlédla. Když byl zahájen rachot, snad vyprávění nějakého příběhu, přes všechny ty hlasy mi ten její zněl nejintenzivněji.

Dívka mi ostýchavě vypráví o šedivém světě, který nejdě popisat jinak než jako neskutečně všední, o tom, jak je hrozné se do něj budít. Přitom kouká kamkoli jinam než na nás. Je tu vůbec s námi? Nevím.

*Sednu si a rozbalím čokoládu z lesklého kusu celofánu. Vedro sálá z parného slunce a z oplzlého staršího pána namáčkнутého k mému rameni. Funí. Myslíš si, že smrdím? ptám se sám sebe.*

Mé místo asi nebylo nejideálnější. Myšlenka sem těžce doputovala. Pouze bublina monotónnosti, která nebyla vidět.

*V tu chvíli zahlédnu lesklou siluetu. Veliké naleštěné svaly, obrovská namakaná stehna, a hlavně bez trička. Sedne si přímo za mě a koleno mi prohne záda.*

Natahuji ruku a snažím se chytit vše, co létá vzduchem. Jsem však neúspěšná. Chytám situace spíše od vedle a vnitřně závidím ostatním, kteří mají tu možnost pochopit. Tak to však je. Nikdo nám nezaručí správnost našeho rozhodnutí.

Holka v červeném prý neumí moc komunikovat s lidmi, následně nás ale kompletně vtáhla do své imaginace. Temné černé, ale přece hodné čarodějnice, světlo na skle, zkracené, ale i nezkroutilné... světlo nápomocné, uklidňující, záchranné, seděla tam v růžku pod svou lampičkou a před očima se jí zdánlivě odhalovaly strašlivé věci.

Odhalují se strašlivé věci, dech obra za krkem.

*Ta bronzová masa mě uráží i fascinuje zároveň. Je v něm kus antické sochy, ale i surové, živočišné těžkosti. Závidím mu tu suverénní jistotu těla, se kterou si bere prostor a bezohledně krađe vzduch celému autobusu. Nejraději bych si tu jeho neprů-*

*střelnou hmotu navlékl jako těžký kabát a měl stejnou váhu. Ale zblízka je ta krása příliš horká a lepkavá. Štítím se té těsné biologie, pachu cizího masa, ze kterého se mi zvedá žaludek.*

Snažím se pochytit informaci o příšeře, která tu mezi námi prý někde je. Proč se ostatní bojí? Mám se jí bát? Přidávám se k davové psychóze a začínám se bát údajně příšery také, byť bezdůvodně.

*Celý se zabalím do toho ulepeného celofánu. Zpod té lesklé skořápky mi vykukují jen prsty v sandálech a zprohýbaná záda konečně narovná. Lesklá stěna mě chrání před neúprosným vedrem i před tím tlakem za mými zády. Konečně cítím aspoň trochu chladu. Izoluju se a jemné šustění mých nových stěn přehluší i drkotání silnice.*

Přichází další performer. Z batohu vytahuje autíčka a bambule. Nerozumím mu, ale upoutala mě jeho hravost a soustředění. Z nebes se spouští telefon, naráží na naše umístění pod balkonem. Natahujeme drát, posloucháme. Rozumím jen útržkům. Z periferie jsem viděla u vysokého okrouhlého stolku klučinu se sluchátkama v uších, který vedl doslova vlastnoruční bitvu. Dva prsty bojovaly s celou jeho druhou rukou, neboli s mohutným pavoukem, a bylo to jako na vysoké hoře, bájný příběh z jiné mytologie, který se za horizontem rozprostíral.

Vykonstruovaná situace mi hned od začátku evokovala posazení se ke stolu k deskovce, ale takové deskovce, do které je někdo zasvěcen víc, úplně mimořádně, tak, že je schopen se v ní plně ztratit a zaujmout jiný charakter.

Všichni opouští své místo

Na rozehrané mapě

a to je pro mě impuls k získání, pochopení a doplnění potřebných informací, které mi schází. Prodirám se davem a snažím se najít něco, co by mi pomohlo pochopit celek.

Zároveň někteří možná pravidla hry nepochopili skoro vůbec, jen se snaží z těch trosek něco postavit.

Odploouvám na kraj místnosti. Marně se snažím pochytit závěr, zachytit se, možná mne táhne pryč má únava nebo místo nebo jen poslouchám jazyk, kterému nerozumím.

Hledám údajnou příšeru či koště čarodějnice, které by mě vzneslo nad diváky, a já měla možnost si inscenaci prohlédnout zvrchu jako celek.

*Zpod sedaček vykukne holub. Kouká na mě svými velkýma očima. Chvilku jen strnule pozoruje. Hodím mu malinký kousek čokolády a on se souká až k mému klínu. V tu chvíli zpozoruju, co drží v drápcích.*

Je to hlava toho nasvaleného cápka.

*Adéla Valachová, Vojta Matějčka, Lucia Jacková, Diviš Novák*

# VYTRŽENO Z DISKUZE

Bylo to imerzivní představení, kdy je za nepříjemné situace ze života dosazena fantasy bytost. Ale ne tak, že by se divák mohl zapojovat. – Cítila jsem se jako na letišti, jako bych poslouchala příběhy všech lidí, kteří se tam nacházejí. – Nejdřív jsem se otáčela, abych viděla všechno, pak mi došlo, že to není možné, a vnímala jsem jen to, co ke mně došlo. Nemůžeme vědět všechno o všem, lidé kolem mají své příběhy, na které nedosáhneme. – Nejdřív jsem vnímala příběh, který se odehrával u mě, pak to bylo jako by někdo četl knihu pohádek, ale všechny příběhy najednou. Smířila jsem se s tím, že nemůžu vnímat jeden příběh od začátku do konce. – Líbilo se mi, že zkušenost každého diváka je jiná, ale nevím, jak je to efektivní. – Líbil se mi koncept, ale mrzelo mě, že jsem nepochytila celek a celkové téma. – Utekl mi trochu začátek, ale nehledala jsem jednotný smysl, byla to pro mě mozaika a nenajít smysl mi nakonec přišlo v pořádku. – Pro mě šlo o vnitřní proces každého herce, jak se vypořádat s nějakým strachem a neztratit se v životě. – Nejvíc mi dávaly smysl instalace, které vznikaly a ukazovaly na dětství – hračky, knížky. Máto mě, že herci vypadali, že přesně vědí, o čem hrají. Měl jsem z toho pocit, že mám téma hledat a že se s nimi míjím. – Byla jsem u skupiny, kde vyprávění nebylo epické (a nebylo to ani vyprávění), nehledala jsem tedy žádný jednotící smysl a neřešila jsem konkrétnosti. – Když si pomůžu názvem inscenace, mohlo to být o vyrovnávání se s kolektivem. Mám pocit, že v okamžiku, kdy se lidé mohli zvednout, se to celé rozpadlo a diváci přestali dávat pozor. – Byli jsme všichni v jedné místnosti, ale každý vyprávěl jiný příběh, a měla jsem pocit, že bych mohla začít taky vyprávět a že by to vůbec nevadilo. – Nebyl jsem si jistý, jestli se máme zapojit do vyprávění, ale radši jsem nic neříkal (smích). – Přišlo mi, že jako diváci jsme bezcitní pozorovatelé a herci nám chtějí sdělit, co cítí, a chtějí nás probudit. A cítila jsem se s nimi čím dál víc propojená. – Představení pro mě bylo založeno na bublinách, kde je člověk sám, a i když vyjde ven, pořád vypráví jen svůj příběh a nekomunikuje s vnějším světem. – Mně se bubliny propojovaly tím, jak si herci skákali do replik, přišlo mi, jako by byli jedno tělo.

Tomáš Žižka: Divadlo je sociální akt. V tomto duchu jsme byli jako společnost součástí experimentu. Byli jsme v jednom místě rozčlenění do osmi „bublin“ po přibližně 15 lidech, což je počet, při kterém se dá napojit sociální kontakt. Nejdřív se nám performeři otevřeli vyprávěním, pak přišly momenty velkého ticha, a pak bylo na nás, jakým způsobem vyjdeme do světa a zapojíme svoji intuici. Každý si vytvořil svou vlastní choreografii prostorem. Předávání tajemství z dětství vytvořilo strukturu LARPů, což mi přišlo zajímavé. Moc mě potěšila atmosféra, kterou soubor na přehlídku svým experimentem přinesl.

Klára Litterová: Na začátku jsem se ocitla v pokojíčku, kde mi bylo příjemně, a zažila jsem moment překvapení, protože jsem až do začátku vyprávění netušila, že vedle mě sedí jeden z herců. Potom nás opustil a začalo se ozývat něco zezadu a zjistila jsem, že to je navazující hlas. Představení jsem si pojmenovala „společný storytelling“ a přemýšlela jsem, jak tvar vznikal. Nejdřív mi vadilo, že neslyším všechno, pak jsem se ale od toho odpoutala. Vnímala jsem určité provazování příběhu, ale i překážky pro jeho hrdiny. Nakonec jsem si inscenaci strašně užila.

Petr Váša: Jsem v podstatě modelář, při umělecké tvorbě mám stejný pocit, jako když jsem v dětství lepil různé modýlky vláčků. Inscenace mě nadchla už svým modelem. Moc se mi líbila kombinace velkého celku a zaostření na miniaturu. Ani na chvíli jsem neměl pocit manipulace, ale zároveň jsem cítil napětí, jak mám inscenaci vnímat. Soubor si cíleně hraje s polaritou. Kafkova Cesta do hor se dá číst buď jako rezignace, nebo jako mystické rozplynutí v jednotě s přírodou. Soubor nám nabídl tuto volbu: buď jsme inscenaci mohli vnímat jako kritiku roztržštěnosti, nebo jako ponoření se do reality. Moc děkuju za zážitek.

Soubor: Inscenace vzešla z toho, že každý máme co vyprávět a je hodně těžké se poslouchat. Každý si sepsal svůj příběh a pak jsme do nich přidali fantasy. A pak jsme zjistili, že pro současné hvězdy fantasy je Kafka velkou inspirací, tak se nám to propojilo.

*zapsal David Slížek*



Smrtící delfinci, ZUŠ Hostivař, Praha 10:  
Neustá(lost)

# POSTAVY VYCHÁZEJÍ Z NAŠICH STRACHŮ

*Rozhovor se souborem*

**Jak vznikl váš soubor? Pracujete spolu dlouho, nebo jste se dali dohromady teprve nedávno?**

V téhle podobě fungujeme dva roky, ale většina z nás se zná už mnohem déle. Chodili jsme do různých souborů a postupně se to tak nějak přirozeně poskládalo. Vlastně i název souboru odkazuje na to, jak jsme se postupně spojily. Naše vedoucí vždycky dobře odhadly, kdo se k nám zrovna hodí, a všechno vznikalo hodně organicky. Nebyl to žádný smrtící proces.

**Jak vznikl název Neustá(lost)?**

To bylo vlastně úplně náhodou. Seděli jsme jednou večer v ZUŠce, byli jsme přihlášení na přehlídku, ale neměli jsme vůbec nic. Žádnou inscenaci, ani název. Jen jsem najednou řekla „Neustálost“ a napadlo mě, že by se děj mohl odehrávat ve vězení. Nakonec vzniklo něco úplně jiného, ale ten název zůstal, protože se všechno pořád opakuje a zároveň jsou postavy uvězněné ve své vlastní hlavě.

**V inscenaci se hodně pracuje s motivem smyčky. Odkud přišel?**

Nejdřív jsme měli jednotlivé postavy, které vycházejí z našich vlastních strachů. Třeba jedna z nás se bojí nekonečna. Chtěli jsme ukázat, že to, co mají postavy v hlavě, se stává jejich realitou. A právě smyčka nám pomohla tenhle princip uchopit. Zároveň jsme se inspirovali i strukturou textu, která nás k tomu přirozeně vedla.

**Zmínili jste, že postavy vycházejí z vašich vlastních strachů.**

**Jaké je hrát něco tak osobního?**

Ze začátku to bylo hodně těžké. Už jen o těch straších mluvit mezi sebou nebylo úplně jednoduché. A když se pak člověk

začne nořit do detailů, začne si těch pocitů víc všímat i v běžném životě. Když jsme inscenaci zkoušeli v období, kdy na tom člověk psychicky nebyl úplně dobře, bylo náročné se do těch emocí znovu vracet. Zároveň nám ale pomohlo, že jsou všechny strachy dovedené do velkého, někdy až absurdního extrému. Díky tomu jsme si od nich dokázali udržet určitý odstup a zároveň z nich vytvořit divadlo. Přesto je to jiné než hrát postavu, kterou napsal někdo jiný. Člověk jde mnohem víc s kůží na trh.

**V inscenaci hodně pracujete se stínovou. Je to pro vás nový prostředek?**

Ano, letos jsme ji použili úplně poprvé. Ze začátku to bylo hrozně těžké, protože člověk vlastně nevidí, co dělá. To, co vzniká, vidí jen ti na druhé straně plátna, a naopak. Hodně jsme si proto zkoušky natáčeli a pak společně hledali, co z toho funguje a co by se dalo rozvíjet.

**Překvapilo mě, jak přesně na sebe reagují herci před stínem i za ním. Jak se taková souhra zkouší?**

Ten, kdo je před plátnem, reaguje na ty za ním, protože oni jeho nevidí. Samozřejmě je to hlavně hodně nazkoušené. Pracovali jsme na tom od ledna, ale samotné postavy a jejich vztahy vznikaly už kolem Vánoc.

**Jak se vám hrálo v takovém vedru, vějíře v inscenaci normálně nejsou?**

Samotný prostor byl skvělý, divadlo je moc hezké. S horkem jsme se ale museli nějak vypořádat, takže jsme do inscenace poprvé přiznaně zapojili vějíře. Řekli jsme si, že raději ukážeme, že je nám vedro, než abychom na jevišti odpadli.

*Vojtěch Matějčka a Adéla Valachová*



# V ČEKÁRNĚ ŽIVOTA

Recenze recenzetská, z pohledu naší profesionální recenzentky

Skupina Smrtící delfinci připravila divákům hádanku ve formě prolínání reality a snu či jakýchsi rozmlžených vzpomínek na traumata, která postavy formovala. Už samotný název inscenace Neustál(ost) si pohrává s několika rovinami slovní hříčky: je tu trvání až nesnesitelné, je tu ztracenost a je tu náznak toho, že nezvládáme situaci. Ale možná, že je to všechno trochu jednodušší, i když rozhodně ne optimističtější.

Opět tu máme téma identity a jednotlivce stojícího proti společnosti. Tentokrát v jakési nekonkrétní čekárně, která, jak někteří diváci odhadovali, může být na autobusové zastávce, na psychiatrii, ale také ve fiktivním kafkovském prostoru, uprostřed bezčasí. Ovšem samotný prostor vlastně není až tak důležitý, důležití jsou jednotlivci, kteří se v něm ocitají a vytvářejí zvláštní dočasné společenství, v němž se ovšem nemohou dopočítat... Výrazná (a vstřícná) osoba, která tu sedí od počátku a oslovuje diváky (kteří jí neodpovídají), zůstává po celou dobu na scéně, ale pro většinu z přítomných postav je neviditelná. A jediná žena, která ji vidí, je považována za bláznivou. Právě ona neviditelná postava ovšem nabízí klíč k základní myšlence, totiž ztracenosti ve světě, kde tě nikdo nevnímá, nebere tvou existenci v úvahu. Před námi – protože divák vidí všechny – tak postupně defiluje šest postav různého genderu (byť hrají pouze ženy), a ty se při čekání vracejí ve vzpomínkách k traumatickým okamžikům, které je nějakým způsobem ovlivnily. Tyto zážitky jsou ztvárněny prostřednictvím stínohry, která svou lehkou

nezřetelností má povahu snu, stínu skutečnosti či rozmlžené vzpomínky.

Zdá se, že ve vykloubené nelogice čekárny, v níž se setkávají známí i neznámí, vidoucí a nevidoucí, je možné cokoli, a tak pozornost diváka přeskakuje od vnějšího světa k vnitřní krajině jednotlivých postav tak, že chvílemi máme až závrať. Důležitá ovšem nejsou jen slova, ale také pohybové vyjádření pocitů protagonistek. A v podtextech je tu všudypřítomný strach, který se prostřednictvím postav ve vlnách přelévá i do hlediště.

Snažím se (ne vždy úspěšně) identifikovat, co je to vlastně za lidi... Na počátku je kromě neviditelné dívky neuroticky se třesoucí postava, zakuklená do sebe. V dalších scénách se ovšem, což na mě působí poněkud matoucím dojmem, stane jakýmsi zapisovatelem diagramů (pocitů?) a ještě později prezentuje svůj osobní příběh. Nesourodá dvojice (snad) bývalých partnerů balancuje na hranici porozumění a neustálých nedorozumění. A pak je tu hypersenzitivní dívka, která sice vidí neviditelné, ale v reálném světě se pohybuje jako slon v porcelánu, a tak se neustále omlouvá. I když v každé z postav lze zahlédnout kousek známé reality i potlačených traumatických zážitků, které nás zraňují, celek pro mě zůstává spíše jakousi esejí či spíše hudební skladbou, kterou je lépe vnímat jen smyslově, bez ambice vše pochopit.

Jana Soprová



# ČEKÁNÍ NA TÉMA

Recenze redaktorská, z pohledu pisatelky našeho zpravodaje

Čekárna narvaná pacienty bez vyhlídky, zda na ně přijde řada a zda vůbec někdo ordinuje. To zní jako docela dobrý důvod ke strachu. Autorská inscenace Neustá(lost) souboru Smrtící Delfinci evokuje touto výchozí bezvýhodnou situací některé fabule světové dramatiky, samozřejmě Sartrovo S vyloučením veřejnosti, ale svou poťouchlostí, nadsázkou a důrazem na neschopnost komunikovat připomíná i absurdní divadlo.

Jako hlavní vyjadřovací prostředek slouží stínohra, která by dle anotace měla být snad jaksí významotvorná a příběh traktovat „mezi světlem a stínem“, pro což ale v (opravdu mnoha) tématech inscenace nenalézám oporu. Navzdory tomu se herečkám touto metodou povedly některé funkční žertíky (ovšemže mám na mysli rybičky) nebo silné obrazy (vytáhlé končetiny podivína). Jindy zase obrazy inklinovaly ke kliše (lidé chodí sem a tam a naznačují chaos anonymního uspěchaného davu).

V rytmickém tikání, looperových smyčkách a brzy průhledné struktuře – vyprávění / čekárna / vyprávění – snadno pochopíme, že každá z postav vysvětlí důvod své přítomnosti na (patrně) psychologické klinice. Jedná se o rozličná traumata způsobená ztrátou blízkého člověka, zážitkem s násilím, cyklení se v rutinním životě, jež evokuje mimo jiné slovní hříčka v názvu, ale i metaforický pocit neviditelnosti (jakožto vykonavatelka tzv. „neviditelné profese“ jsem případ překladatelky velmi ocenila). Všichni zároveň trpí chronickým strachem, který ochromuje jejich každodenní existenci, ocitají se v zajetí společenských konvencí, a přitom se projevují bytostně asociálně.

Je složité si z této skrumáže poskládat jednotnou výpověď. Nadto je pro mě matoucí postava muže, který je posedlý grafy a který jako by měl v daném společenství nějaké zvláštní místo. Mimo jiné proto, že vyslovuje pointu o nekonečnu podobných individuích, která zdánlivě vše uzavírá do jednotného celku. Já ale nejsem schopná z předestřených témat a problémů vyabstrahovat, co mi Delfinky sdělují. Úplně jednoduše – přimlouvala bych se za přísnější dramaturgii.

Občas ovšem zazněly věty, jež se mě přímo dotýkaly. „Kdybych měla ještě jednu šanci, stejně bych se bála.“ „Bála jsem se, že jsem neviditelná, a jednoho dne se to stalo.“ To jsou úsporně formulované myšlenky, které nezjednodušujícím způsobem pohlížejí z různých úhlů na strach a na jejichž základě by mohla vzniknout inscenace, s níž bych se jako divačka potkala šťastněji.

Kateřina Kubák Prášilová

## Haiku na Neustá(lost)

Točím se v kruhu  
Ve svých obavách sama  
Začne to znova

jas



# VYTRŽENO Z DISKUZE

Byla to jakási psychiatrická léčebna, kde byli lidé, kteří si v sobě nesou různé zážitky, a nezvládnou se shodnout, protože nedokážou chápat ostatní. – Stínohra mi ukazovala něco, co se dělo v minulosti, vzpomínka, nějaký jejich strach. – Trochu mě rušily přestavby mezi hranými částmi a stínohrami, trochu nabourávaly plynulost představení. – Stínohra pro mě byla nejdůležitějším prvkem inscenace, jako by to byla „mlha“ v hlavách postav, jako bych se jim najednou dostala do hlav a viděla, co se v nich odehrává. Bílé plátno zároveň evokovalo zeď v té psychiatrické léčebně. – Pro mě to nebyla léčebna, ale zastávka autobusu, kde sedí obyčejní lidé, kteří řeší, co se jim v minulosti stalo. – Stínohra nesla nedoslovnou obraznost, která měla emoci, byla víc než vyprávění, šlo o silný zásah. – Postavy měly svá traumata, byly to typy. – Trochu mě rušilo, že holky hrály klíčící postavy, mohly to být klidně všechno ženy. – Vzhledem k počtu postav bylo předvídatelné, kolikrát ještě uvidíme stínohru, možná by pomohlo, kdyby se to udělalo trochu šikovněji. – Měla jsem problém s excitovaným herectvím, které ztrácí nadhled a působí nakonec trochu agresivně a nepříjemně. Stínohra mi přišla často „na první dobrou“, dokázala bych si v ní představit větší překvapení.

Klára Litterová: Místnost jsem si zařadila jako psychiatrickou ambulanci. Zaujala mě zvuková linka, tikání, které dávalo atmosféru a napětí. Scéna a kostýmy byly minimalistické. Skvělá byla práce s looperem. Ve stínohře byly skvělé nápady, ale někdy se příliš kryla s mluveným slovem a byla popisná. Hodně se mi ale líbily „muppetí rybičky“. Velký otazník mám u toho, proč v inscenaci byly mužské postavy. Když jsme se na konci dostali znovu na začátek, byla škoda, že se opakování odehrávalo ve stejném tempu.

Petr Váša: Líbí se mi looper i stínohra, jsou to vlastně technické zcizovávky, které vytvářejí atmosféru a rytmus. Scéna s neviditelnou slečnou mi přišla moc vtipná. Když ale soubor nastoupí v expresivním stylu, je divák automaticky v defenzivě. Chvilí si můžu myslet, že to herci myslí vážně, což může být matoucí. Použití stínohry vytváří napětí mezi vypravěči a tím, co se jim odehrává v hlavě. Obrazy vzpomínek pak mají silný emotivní náboj. V rámci stylizace mi nepřišlo problematické, že holky hrály i mužské role.

Tomáš Žižka: Věci nesmí působit ledabyle. Tzv. vana ve stínohře nikdy neudělá dostatečnou ostrost, ale ani hloubku. Emoce pak je trochu „zakouřená“. Stejně je důležité, s jakou exaltovaností herci přicházejí na jeviště. Byl bych s ní opatrnější. Úplně bych zrušil přestavby, tři židle mohou na jevišti stát pořád a představení pak bude mnohem víc „šlapat“. Občas jsem kvůli svícení při stínohrách také neviděl vypravěčům do obličeje.

Soubor:

- vedoucí: Úmyslně jsme nechtěli specifikovat, kde se inscenace odehrává. Vznikala na základě osobních strachů, které holky mají. Holky jsem přebrala teprve nedávno, nechala jsem je, aby si postavy vytvořily samy.
- Dodnes mě nenapadlo, že by to, že hrajeme mužské postavy, byl problém. Myslím, že můj strach se nedá vyjádřit ženským elementem.
- Příběh, který jsem vymyslela a napsala, mi automaticky seděl na kluka.

*zapsal David Slížek*



# DO PRČIC, I TOHLE JE TA ŽENSKÁ V NÁS!

*Rozhovor se souborem*

**Zajímala by mě geneze vaší inscenace. Co bylo prvotní – téma femininity, voda nebo třeba některý z textů, které zazní?**

- Řekly jsme si, že chceme dělat vyloženě ženské téma, protože jsme pět holek.
- Začínaly jsme s cyklem, obdobím a měsícem. A pak jsme se začaly skrzt texty, o kterých jsme si řekly, že jsou pro nás hluboké, víc pouštět do žívlů. Ty texty se většinou vázaly k vodě. Když jsme nad těmi živly přemýšlely, viděly jsme v tom mužsko-ženský princip. Chlap je prostě oheň a racio a žena emoce a voda. A voda má mnoho podob, skupenství anebo to může být moře, říčka.
- Slza.
- To nás inspirovalo i k různým podobám ženství a jejich rozdílnosti. Jsou to části, které jsou často i protichůdné, a žena je musí nějak integrovat.

**Když jste tuto metaforu pro sebe objevily, začaly jste ji vídat i jinde v kultuře, umění nebo ve světě?**

- Přejde mi, že jo.
- Od té doby, co jsme tohle začaly zkoušet a hrát, se mi obecně změnila perspektiva nejenom na umění, ale i na život. Netočí se to kolem vody, ale spíš témat, co jsme probíraly. I kvůli tomu, že jsme pět holek, které jsou každá úplně rozdílná, mi přišlo, že mi to tak trošku otevřelo oči a získala jsem empatii.
- Mě hodně pronásleduje Neznámá ze Seiny, Ofelie. Přejde mi, že skoro v každé knížce, na kterou narazím, je archetyp utonulé ženy.
- Z hlediska toho ženského principu mi to možná pomohlo vnímat nějaké polarity, které se potřebují. Máme tam téma ženského principu, ale máme tam i ten mužský, který dotváří situace a je důležitý. A nějaká celistvost ženy, která není jenom voda a emoce. Konkrétně ve vesničanech vnímám i absolutní nemateřkost a zlobu, která je až válečná, marsovská.

**Jak probíhala selekce textů, které jste použily? Jak jste vybíraly ty autorky a autory? Jsou to hodně rozdílné zdroje...**

- Chtěly jsme poznat haiku. Měly jsme ho asi 25 knížek a přišlo nám, že to je velmi dobře srozumitelný jazyk pro náš účel, že nám dovolí obraznost a symboliku.
- Hledaly jsme ženské postavy a voda nám pomohla jako pojítka. Z toho nám vyšla Neznámá ze Seiny, Ofelie, Viktorka u splavu a jistým způsobem i ta Plathová.
- Neznámou ze Seiny psala Baru. Našla na internetu, že ta neznámá se stala předlohou figuríny na učení první pomoci.
- Říká se o ní, že je nejčastěji políbená žena. Proto je na konci věta: „Nyní už se učím zachraňovat životy, ale moje tělo je moje...“
- To plátno potom je posmrtná maska, významově se přesouvá a předává další život.
- Na začátku jsme hodně chtěly být křehké. Chtěly jsme lidovou poezii a být romantické víly. Pak jsme přišly na to, že si v sobě musíme přiznat divokost, zlobu, závist nebo přílišnou vášeň. Do prčic, i tohle je ta ženská v nás! Potom jsme začaly tahat kostlivce ze skříně.

**Pracujete s velmi specifickými materiály, které zejména divadelní technici na jevišti rádi vidí – vodou a sklem. To je trochu hazard, na který jste evidentně připravené, protože jste při představení měly záložní skleničku. Máte za sebou nějaké karamboly?**

- Měly jsme zatím hrozný štěstí, tohle bylo poprvé, co jsme skleničku rozbily v akci.
- Musím říct, že zatím si nikdo neublížil.

*Kateřina Kubák Prášilová*



**Haiku na Co šeptá voda**

Úplně nahá  
Prostě sprostě zatančí  
Mezi kapkami

*jas*

# VODA JAKO OČISTA A HROZBA

*Recenze kolegiální, z pohledu vedoucího jiného souboru, který také ví, co obnáší nazkoušet inscenaci na Mladou scénu*

Sobotní večer zakončila inscenace *Co šeptá voda* souboru Kopretinky ze ZUŠ Bohuslava Jeremiáše v režii Lenky Šestákové, která vznikla ve spolupráci se souborem.

Už při příchodu do sálu bylo zřejmé, že scénografie bude plnohodnotnou složkou inscenace. Od zadního horizontu směrem k forbině se táhl široký bílý pruh látky, před ním stálo staré bílé umyvadlo s vodou a na látce byl umístěn válec omotaný bílými šátkami. Jednoduché scénické řešení vytvářelo silný výtvarný obraz a zároveň vzbuzovalo zvědavost, jak s ním soubor během představení naloží.

Úvodní rituál omývání nohou naznačil, že právě rituálnost bude jedním z nosných motivů inscenace. V různých podobách se vrací až do samotného závěru a propojuje jednotlivé obrazy. Herečky působí po celou dobu soustředěně a jistě. Přestože se hraje v nehostinných klimatických podmínkách, kdy je během odpoledne téměř nesnesitelné vedro, daří se jim udržet energii i koncentraci. Je vidět, že přesně vědí, co na jevišti dělají a proč.

Inscenace je vystavěna jako sled poetických obrazů inspirovaných haiku, texty Sylvie Plath, postavou Viktorky od Boženy Němcové i autorskými texty. Jednotlivé motivy propojuje voda – jako očista, vzpomínka, proměna i živel, který člověka přesahuje. Ne vždy jsem rozuměl tomu, proč v danou chvíli zaznívá právě konkrétní text nebo jak souvisí s obrazem, který mu předchází. Přesto mě inscenace dokázala udržet ve své atmosféře. Velkou zásluhu na tom má její silná vizuální stránka i naprosté soustředění hereček, patrné od první do poslední minuty.

Otázky ve mně vyvolal především obraz taneční choreografie dívky, která se za rytmu hudby polévá vodou ze sklenky na víno a poměrně explicitně zdůrazňuje svou ženskost. V kontextu jinak citlivě stylizované inscenace působil tento výjev až příliš doslovně a otevíral významové roviny, které podle mého názoru odváděly pozornost od hlavního tématu. Je to škoda, protože právě práce se symbolem patřila k nejsilnějším stránkám celé inscenace.

Možná je to dáno i délkou tohoto obrazu. Jakmile se na jevišti setrvá příliš dlouho, divák začne hledat další významy. V tomto případě se pozornost přesouvá k sexualizaci ženského těla a žena se tak dostává spíše do roviny sexuálního objektu. Podobně vnímám i obraz usmrčené dítěte. Je sice efektní, ale měl jsem pocit, že by soubor mohl hledat jinou, méně doslovnou cestu, která by tento akt významově ještě více posílila.

Celkově jsem inscenaci vnímal jako vizuálně zajímavou montáž – nebo, jak zaznělo při rozboru, galerii obrazů. Propojuje ženské postavy, ať už skutečné, nebo literární, které voda přivádí na práh zásadního rozhodnutí. Voda je zde očištěním, ale i hrozbou; dává život i bere. Není náhodou, že se inscenace opírá právě o texty Sylvie Plath. I v jejím vlastním životě hrála voda paradoxní roli – před svou smrtí namočila ručníky do vody a utěšila jimi pokoj svých dětí, aby je ochránila před plynem. I v tomto detailu se voda stává symbolem života uprostřed smrti.

*Pavel Skála*



# CO MI NAŠEPTALA VODA

*Recenze recenzentská, z pohledu naší profesionální recenzentky*

Básnivé, magické, křehké i hrozné. Téma ženské, zabalené v šumění vody, mlžném oparu skrytých a potlačených tragických momentů života žen, které dávají v bolestech život, ale mohou být i nositelkami smrti. V inscenaci *Co šeptá voda* je ženský osud spojován s vodou – podobně jako žena může být voda životodárná, ale také temná, děsivá či spásná. V mnoha studiích bylo popsáno, že voda má paměť. A v té paměti, která sahá někde k počátkům našeho světa, je zapsána spousta příběhů. Některé z nich se Kopretinky z Českých Budějovic pokusily evokovat prostřednictvím veršů, ale také mnohých vizuálních a zvukových kouzel.

Na počátku vstupuje pětice žen v nedbalkách do prostoru scény po schůdkách, zouvají se a obřadně procházejí vodou, očistěny se připravují k slavnosti slunovratu: oblékají zářivé sluneční šaty a připravují sklenky k přípitku. Je to oslava života, ženskosti, křehkosti. K dalším artefaktům patří hedvábné šátky, které se mohou proměňovat v živé bytosti, a následně v devastovaný cár či kouzelný nápoj.

V dramatických verších i pohybových variacích se pak rozehrává celá řada tragických ženských témat, jejichž vyvrcholením je ukončení života v temných hlubinách vod. Ozvuky těchto od-

věkých dramát nacházíme jak v české lidové poezii, tak i v básních rozmanitých autorů. Ženy, které ukončily život skokem do vody, ale možná čeká budoucnost víly, nymfy či sirény. Stanou se navždy součástí paměti vody, součástí pohádek a legend.

Na závěr působivé scénické skici na téma ženskosti je tu vzpomínka na Paříž, upomínající na Mrtvou ze Seiny, a ta mě inspirovala k touze dozvědět se víc... Vida, k čemu může být takové našeptávání vody dobré. A opravdu, objevila jsem příběh zvláštní, a navždy zahalený tajemstvím. Neznámá ze Seiny (L'Inconnue de la Seine) je neidentifikovaná dívka, která se patrně utopila v Seině na sklonku osmdesátých let 19. století. Na těle nebyly nalezeny žádné známky násilí, předpokládá se, že šlo o sebevraždu. Patolog byl údajně tak dojat její krásou, že jí sňal posmrtnou masku. Podle jiné varianty příběhu byla maska sňata zaživa dceři jistého německého výrobce masek. Identita dívky nebyla nikdy odhalena, nicméně její mladičká tvář posloužila jako inspirace mnoha umělcům, mj. básníkům Louisi Aragonovi a Vítězslavu Nezvalovi, a navíc je tvář Neznámé ze Seiny také často používána na figurínách k nacvičování první pomoci.

*Jana Soprová*



# VYTRŽENO Z DISKUZE

Při příchodu hereček jsem přemýšlela, jestli jsou v nebi, nebo ve sprše. Líbila se mi vizuální stránka. Nepochytila jsem celý kontext, ale přečetla jsem si v anotaci, že rády řešíte ženská témata. Litovala jsem, že jste na nás trochu necákaly, dnes by se to hodilo (smích). – Už úvodní zouvání v absolutním klidu pro mě bylo strašně silné. – Snažila jsem se chytat symboly – oblečení, voda, skleničky. Přišlo mi, že v každém příběhu mají jiný význam, což mě trochu mátl, a ne vždycky ke mně všechno dolehlo. Ale i tak se mi představení strašně líbilo. – Viděla jsem silné momenty postavené na silných symbolech (třeba topení dítěte). Nepodařilo se mi ale vždycky chytit významy, ale nejspíš všechny nakonec zemřely ve vodě. – Pro mě herečky i silné momenty podávaly s určitou něžností a klidem. – Víc bych si to užila, kdyby bylo menší vedro, protože jsem z něj hodně unavená. Líbilo se mi, že si herečky udržely celou dobu své tempo. – Mrzelo mě, že jsem herečky moc neslyšel, bylo to celé utopené. Občas byly vidět věci, za které jsem se trochu styděl, že je na jevišti vidím (například černé spodní prádlo). Je možné, že jsem to celé jako chlap nepochopil.

Jakub Hulák: Poznámka ke slyšitelnosti – jde o technický problém, šumění větráků u světel a o to, že jsou reproduktory před jevištěm.

Na Mladé scéně často vídám napětí mezi dvěma póly: autenticitou a režii. Na této inscenaci si cením toho, jak ukázněný a promyšlený tvar to byl, a zároveň jsem ji od začátku vnímala jako osobní výpověď hereček. Moc za to děkuju. – Vnímala jsem řadu těžkých témat, možná bych přivítala i nějaké odlehčení nebo postoj hereček, co si o něm myslí. – Děkuju za krásný

vizuál. Měla jsem problém s určením symbolů, protože myslím, že nebyly úplně dodrženy. Děkuju za strašně silné ženské téma. Některé písně ale byly pro mě příliš prvoplánové. – Silný vizuál, který se mi moc líbil, mi přijde trochu nevyužitý. Zkusila bych symboly více podpořit text. Prostor je málo plastický.

Tomáš Žižka: Inscenace byla trochu utopená v prostoru, ale topení bylo vlastně jedním tématem. Pro mě to byla vernisáž a viděli jsme na ní přehršle obrazů. Soubor pracuje se skleničkami nejen jako s nádobami na vodu, ale i na vzduch: obsah a obal.

Petr Váša: Kdybych měl představení popsat jedním slovem, řekl bych: okouzlení. Cílem inscenace bylo nás okouzlit, v hlubokém slova smyslu. Soubor nabízí archetypické uchopení ženského tématu a u archetypu se vždy objeví ambivalence. Z toho pramení i různé vnímání příběhu – pro někoho inscenace končila happy endem, pro někoho tragédií.

Klára Litterová: Představení bylo vizuálně krásné. Kromě vody jsem si všímala použitých materiálů – sklo a hedvábí jsou jako žena: pevné, ale zároveň jemné. Někde mi trochu nefungovalo vypointování situací a někde bych trochu ubrala v intenzitě, aby inscenace byla opravdovější a niternější.

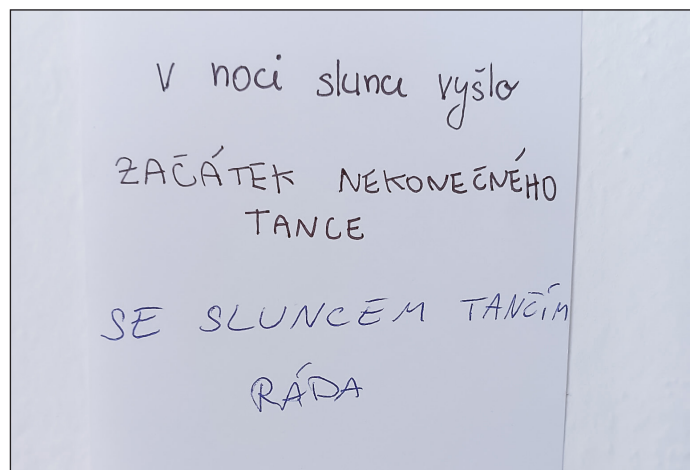
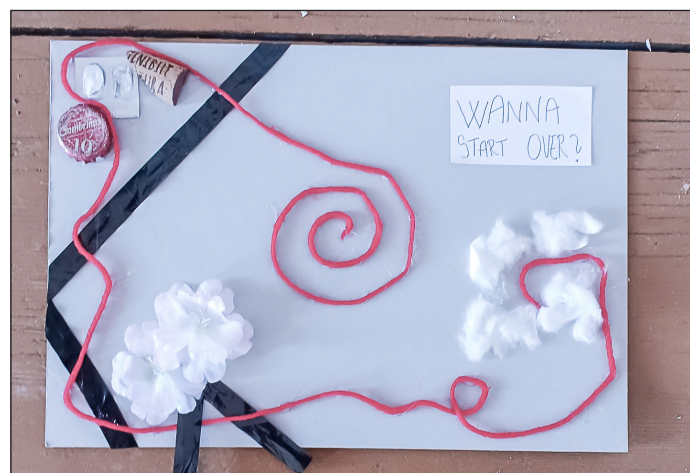
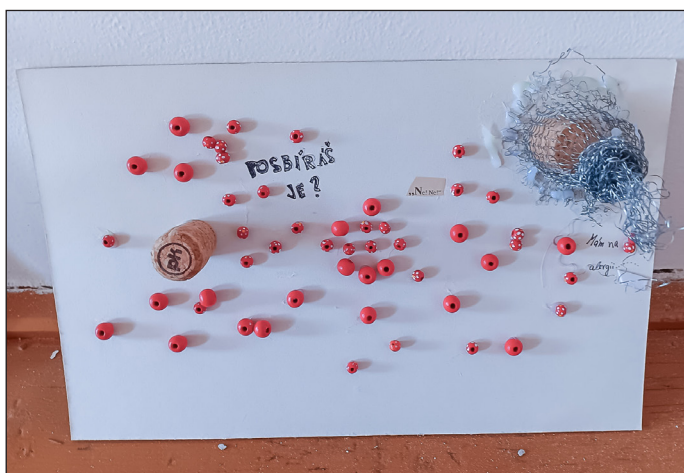
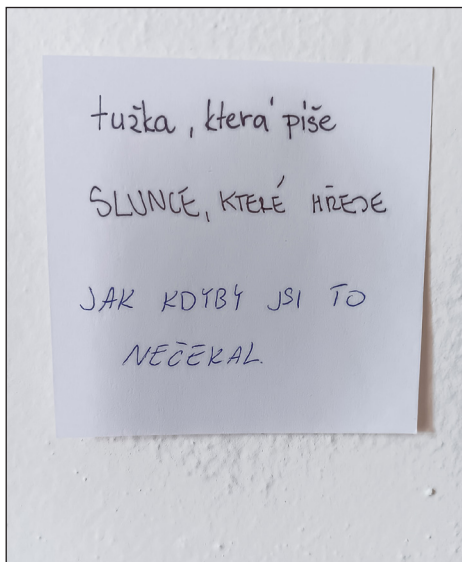
Soubor: Pro nás jde o neustále hledání v tématu, které je samo o sobě velmi intenzivní. Projevuje se to v intenzitě, přidávaly jsme, ubíraly. Jo, a ani jedna z nás neměla černé spodní prádlo (smích).

*zapsal David Slížek*



# HAIKUVERNISÁŽ

z vernisáže a současně dernisáže výstavy semináře Objektové haiku v galerii Tomaše Vosolsobě



# RŮZNÉ PODOBY PÉČE

Péče je, když přijede Robert Janč, a první, co udělá, je, že vytře podlahu jeviště, kde bude mít seminář. Péče je, když mi z něho nic Lucie Páchová masíruje při diskusi namátkou hlavu nebo ruku. Péče je, když Pavel Kuptík nese souboru, který nestihl večeri, celou várnici přímo do šatny. Péče je, když technik Roman Žičar přemístí představení z jednoho konce sálu do druhého, aby to souboru co nejlépe vyhovovalo, a když má volnou minutu, roznásí kávy v kavárně. Péče je, když Lenka Pruskavcová na snídani lektorů chystá chia pudink bez cukru. Péče je, když mi dcera Berta srovná stravenkové lístečky podle dnů, protože vidí, že to absolutně nejsem schopna zvládnout. Péče je taky, když Berta Doubková v noci svítí v Galerii Tomáše Vosolobě, protože chystá vernisáž a současně dernisáž (tzv. verdenisáž) semináře Vobjektové haiku. Péče je, když barmanka Viky umyje brzo ráno umyvadla na záchodcích Záložny. Péče je, když mi Ivana Uhlířová nechá svoje pytlíky s čajem ve foyeru. Antonín Brinda se každý ráno namazal krémem opalovacím, pečuje o svou kůži. Péče je taky to, že se Jakub Jelínek rozhodl den před přehlídkou, že sem nemůže jet, protože si musí už někdy odpočinout, nebo že se Jiřinka Lhotská rozhodne tady neumřít ve čtyřicítkách horka a poté projde zavřenou skleněnou výlohou, aby asi měla pojistku, že sem opravdu nesmí přijet. (Kdyby tady umřela, přestala bych se s ní určitě kamarádit.) Péče je, že nám Míša Kuptíková půjčila gauč do představení i matraci na spaní. Péče je také, že přijedou lektorů, dívají se na představení a pak o nich přemýšlí a povídají si spolu s ostatními. Péče je, že

redaktoři píšou v noci zpravodaj, aby se dal přes den (dokonce už dopoledne) číst. Péče je, že nám manželé Čechlovští půjčili svou garsonku pro ubytování recenzentky Jany Soprové, která musí některý den napsat i čtyři recenze! Péče je, že mi můj manžel koupil šampon a taky se zajímal, jestli, když jsem olízla žábu, nemůže to samotné žábě nějak uškodit. Když neodtéká sprchový kout, tak ho prostě vyčistím, protože je zrovna den čištění odpadů. Péče je, když Kateřina Linhartová (Klička) najednou vymyslí, kde by mohla být výstava, a vezme nás tam a je to (Galerie Tomáše Vosolobě). Péče je, když lamač zpravodaje do rána láme, ale jede do Prahy na otočku, protože je zrovna vysvědčení dětí a on tam chce být. Péče je všude kolem nás. Péče je, když mi starosta Velvar vrátí po letech moji vlastní aktovku z první třídy, i když si ani jeden nepamatujeme, proč ji tenkrát dostal on a ještě v ní je vaječňák a med a toaletní papír, abych mohla opečovávat všechny ostatní. Je taky dobré pro sebe někdy udělat, že jste sami... nebo v rybníku ponoření. Nebo ponoření sami v rybníku. Jděte už do péče! Vyřizuje Tomáš Žížka. Zítra si vymažte na rok naše telefonní čísla a pečujte o sebe sami, vyřizují starosta Velvar Radim Wolák a ředitel Velvarské kulturní společnosti Pavel Kuptík. Péče všech vedoucích divadelních souborů je dechberoucí. Díky všem za péči. Díky, že jí je tak akorát.

Krásné prázdniny, krásné léto!

*Lenka Huláková*

## HYJÉ!



*pokračování ze strany 1*

lépe. Řekl bych, že z takových 85 procent se ta představa naplnila... což není málo. (smích)

**Včera tu například padl podnět na delší otevírací dobu kavárny. Proč jenom do půlnoci? Tak mi dovoľ tě konfrontovat s tímto podnětem.**

Ano, pojďme do konfrontace (smích). Má to svoji praktickou stránku: jsou tam holky brigádnice, které nechceme přetěžovat. Zároveň jsme ve vnitrobloku a zapsat Mladou scénu do podvědomí města jako velkou pařížnu by podle mě nebylo dobré. Na druhou stranu jsme o tom hovořili tak, že je to festival studentského divadla, jehož náplní je strávit fajn chvíle v divadle, pak strávit příjemný večer a ne nepříjemné ráno. Péče není se zkalit, ale užít si festival.

**Připomíná mi to to, co v rozhovoru Radim popisoval jako svůj návod na dobře fungující komunitu: netlačit.**

Je to tak. K tomu bych chtěl říct, že naše kulturní centrum má tři zaměstnance a zbytek věcí v průběhu festivalu zařizují brigádníci nebo dobrovolníci, například technik – technický kouzelník Roman Žičař, kteří to často dělají opravdu jen z chuti přispět. Mnoho věcí tu funguje díky této chuti, za což jsme strašně rádi. A tak na sebe nechceme tlačit za každou cenu.

*Jan Mrázek*

# MLADX!

## PRACOVNÍ PORADY



# MLADX A ZAJÍMAVX

Dnes nás náš tým upozornil na člověka, který je zajímavý svou občanskou angažovaností. Nemohli jsme ho proto nechat bez povšimnutí. Na rozdíl od minulých dní, kdy jsme se ptali lidí v jejich okolí nebo přímo jich samotných, jsme tentokrát pracovali v utajení. Vyslali jsme do terénu s diktafonem a otázkami vybavenou Amálii Litterovou.

Tento člověk zorganizoval v Turnově demonstraci, na kterou dorazilo pět set lidí. Je spojený s organizací Milion chviliek, pro niž v Turnově pořádá besedy. Pozval například Jindřicha Šidla, Marka Orko Váchu nebo Tomáše Etzlera. Aktuálně domlouvá rozhovor s novinářkou Deníku N Zdislavou Pokornou či s politickým geografem Michaelem Romancovem. Zároveň se snaží zorganizovat setkání s manželkou Alexeje Navalného.

Aby toho neměl málo, působí také v Amnesty International. Nedávno mu navíc přišel povolávací rozkaz na dobrovolné vojenské cvičení v Liberci. Sám tuto zkušenost přirovnává k filmu Forrest Gump: čekají ho dlouhé pochody, výcvik se zbraní a základy logistiky.

Zaujala vás jeho práce? Začněte sledovat tiktokový profil @milionchviliek\_turnov, kde najdete další informace. To, co jsme zde zmínili, rozhodně není všechno – tento člověk toho dělá ještě mnohem více.

Jediné, co jsme vám zatím neprozradili, je jeho jméno. Naším dnešním mladx a zajímavvx člověkem se stal Tadeáš Kutek z Tutu Bazo.

*av, vm ve spolupráci s al*

## PRACOVNÍ ÚRAZY

